

Ewa Pałac

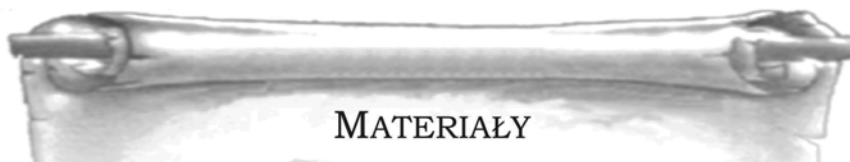
Podręczniki do nauki przedmiotów turystycznych : bibliografia piśmiennictwa za lata 2009-2010

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 1/1, 109-122

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.



EWA PAŁAC

**PODRECZNIKI DO NAUKI
PRZEDMIOTÓW TURYSTYCZNYCH.
BIBLIOGRAFIA PIŚMIENICTWA ZA LATA 2009-2010**

Trudno jednoznacznie stwierdzić, skąd wywodzi się termin „turystyka”. Po raz pierwszy użyto tego słowa w XVII wieku na Wyspach Brytyjskich. Określano nim podróże na kontynent europejski młodzieży angielskiej z wyższych sfer, udającej się do szkół francuskich i niemieckich. Podróże te nazywano Grand Tours (wielkie podróże). Jak dzisiaj należałoby zdefiniować to zjawisko? Odpowiedź na to pytanie nie jest prosta. Dowodzi tego brak jednej, uniwersalnej i akceptowanej przez wszystkich definicji turystyki. Najczęściej cytowane jest wyjaśnienie szwajcarskiego ekonomisty Waltera Hunzinkera z 1951 roku: „turystyka to zespół stosunków i zjawisk wynikających z podróży i pobytu osób przyjezdnych, o ile nie następuje w związku z tym osiedlenie się lub podjęcie pracy zarobkowej” (Kruczek, 2009). W ciekawy sposób turystykę określa Krzysztof Przeclawski (1996): „turystyka jest to całokształt zjawisk ruchliwości przestrzennej, związanych z dobrowolną, czasową zmianą miejsca pobytu, rytmu i środowiska życia oraz z wejściem w styczność osobistą ze środowiskiem odwiedzanym (przyrodniczym, kulturowym bądź społecznym)”. Trochę odmienne jest wyjaśnienie znaczenia turystyki opracowane w czasie Międzynarodowej Konferencji Statystyki w Turystyce, zorganizowanej przez United Nations World Tourism Organisation w Ottawie w 1991 roku, która traktuje turystykę jako: „ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych, nie dłużej niż przez rok bez przerwy, poza swoim codziennym otoczeniem z wyłączeniem wyjazdów, w których głównym celem jest działalność zarobkowa wynagradzana w odwiedzanej miejscowości”. Wiesław Alejziak (1999) turystykę określił jako: „ogół zjawisk związanych z podróżą i pobytem osób przebywających czasowo i dobrowolnie poza swym codziennym

środowiskiem życia, a także wielorakie skutki wynikające z interakcji zachodzących między organizatorami a usługodawcami turystycznymi, społecznościami terenów odwiedzanych oraz samymi podróżnymi, o ile głównym celem ich wyjazdu nie jest działalność zarobkowa wynagradzana w odwiedzanej miejscowości”. Istotną rolę w dziedzinie ujednoczenia terminologii turystycznej odgrywa Światowa Organizacja Turystyki (United Nations World Tourism Organization - UNWTO). W wielu opracowaniach dotyczących kwestii terminologicznych wskazuje się, że pojęcie turystyki współczesnej wykracza poza wyjazdy ograniczone do rynku urlopowo-wakacyjnego.

Kolejnym zagadnieniem terminologicznym, wymagającym wyjaśnienia jest pojęcie „turysta”. W 1963 roku w Rzymie na Konferencji ONZ podejmowano tematy dotyczące turystyki. Wprowadzono wówczas trzy kategorie podróżnych: odwiedzających, turystów i wycieczkowiczów. Ustalono, że „dla celów statystycznych określenie <<odwiedzający>> obejmuje wszystkie osoby przybywające do kraju nie będącego ich krajem stałego zamieszkania, w jakimkolwiek celu, z wyjątkiem wykonywania w tym kraju odpłatnie zawodu”. Odwiedzających podzielono na: turystów, czyli osoby które w kraju czasowego pobytu spędziły co najmniej jedną noc w jego bazie noclegowej w celach: wypoczynkowych, leczniczych, religijnych, krajoznawczych, rodzinnych, sportowych, służbowych, politycznych, społecznych oraz wycieczkowiczów, czyli odwiedzających dany kraj którzy spędzili mniej niż 24 godziny i nie korzystali z bazy hotelowej. Wycieczkowiczami są osoby podróżujące pociągiem, statkiem powyżej 24 godzin.

Aby dobrze zrozumieć istotę zjawiska turystyki, trzeba umieć wskazać te elementy, które odróżniają ją od pojęć pokrewnych i bliskoznacznych, takich jak:

- turystyka – dziedzina studiów naukowych nad organizacją, możliwościami i skutkami ruchu turystycznego;
- krajoznawstwo – ruch społeczny oparty głównie na różnych formach turystyki, mający na celu poznanie kraju ojczystego (lub regionu), zachowanie jego zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz popularyzowanie wiedzy o nim;
- rekreacja – działalność podejmowana w czasie wolnym dla odpoczynku, rozrywki lub kształtowania własnej osobowości;
- rekreacja fizyczna – wysiłek podejmowany w czasie wolnym w celu rozwoju własnej osobowości lub dla poprawy kondycji fizycznej;
- ruch turystyczny – według definicji Naukowej Akademii Turystyki

styki w Monte Carlo: podróże podejmowane dla przyjemności, wypoczynku lub leczenia, pieszo lub środkami komunikacji z wyjątkiem podróży w celu zarobku lub osiedlenia się;

– czas wolny – czas do dyspozycji poza pracą zawodową, nauką, obowiązkami domowymi i społecznymi.

Program nauczania turystyki obejmuje następujące przedmioty: podstawy turystyki, geografie turystyczną, prawo w turystyce, ekonomikę i zarządzanie w turystyce, obsługę ruchu turystycznego, krajoznawstwo, informatykę oraz pilotaż i przewodnictwo.

Spis dokumentów pod nazwą: *Podręczniki do nauki przedmiotów turystycznych, bibliografia piśmiennictwa za lata 2009-2010* ma charakter bieżącej bibliografii specjalnej. Obejmuje zakresem zagadnienia z dziedziny turystyki. Jej zasięg chronologiczny wyznaczają lata 2009-2010; zasięg językowy jest ograniczony do języka polskiego, natomiast zasięg terytorialny – do książek wydanych w Polsce. Pod względem formalno-wydawniczym bibliografia ogranicza się do druków zwartych i ma nieograniczony zasięg autorski.

Opisy druków zwartych sporządzono zgodnie z normą PN-N-01152-1. Na opis składa się: tytuł, autor, miejsce i rok wydania, wydawnictwo, opis fizyczny (liczba stron, format) oraz ISBN. Źródłem opracowania był „Przewodnik Bibliograficzny” za lata 2009-2010, a także zbiory Biblioteki Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku, księgarni internetowej Polskiego Wydawnictwa Ekonomicznego (www.ksiegarnia.pwe.pl) oraz internetowej Księgarni Naukowo-Europejskiej (www.ksiegarnia-europejska.pl). Bibliografia jest adnotowana. Adnotacje dotyczą treści zamieszczonych w publikacji; częściowo zostały przejęte z zasobów internetowej Księgarni Naukowo-Europejskiej, adnotacje oznaczone „x” są opracowaniem własnym. Bibliografia podręczników do nauki przedmiotów turystycznych jest pierwszym spisem na ten temat.

Główny zrąb bibliografii stanowią opisy bibliograficzne dokumentów przyporządkowane do działów: podstawy turystyki, obsługa ruchu turystycznego, ekonomika i zarządzanie, geografia turystyczna, krajoznawstwo, prawo turystyczne, informatyka w turystyce oraz testy i zadania. Bibliografię uzupełnia wstęp oraz wykaz skrótów. Jest przeznaczona dla wszystkich osób zainteresowanych zagadnieniem turystyki.

Wykaz działań

- I. Podstawy turystyki
- II. Obsługa ruchu turystycznego
- III. Ekonomia i zarządzanie
- IV. Geografia turystyczna
- V. Krajoznawstwo
- VI. Prawo turystyczne
- VII. Informatyka w turystyce
- VIII. Testy i zadania

I. Podstawy turystyki

1. *Ekoturystyka* / Dominika Zareba. – Wyd. 3. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe. PWN, 2010. – 180 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-01-16017-3. Książka porusza niezwykle ważny problem ekoturystyki jako formy turystyki zrównoważonej, która przyczynia się do ochrony środowiska oraz przynosi korzyści ekonomiczne i poprawę jakości życia społeczności lokalnych w najbardziej atrakcyjnych przyrodniczo i kulturowo zakątkach świata. Publikacja wyjaśnia jeden z największych współczesnych paradoksów turystyki usiłującej godzić sprzeczne interesy, turysty, który pragnie przebywać w jak najmniej zdegradowanym środowisku przyrodniczym, a jednocześnie sam to środowisko niszczy, zarówno bezpośrednio, jak i wymagając coraz liczniejszych udogodnień cywilizacyjnych. Odpowiada m.in. na pytania: Co jest przyczyną ogólnoświatowego zainteresowania problematyką turystyki i ekologii? Jakie miejsce zajmuje ekoturystyka w dyskusji nad potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego? Czy polityka państw i samorządów, działalność organizacji społecznych oraz przedstawicieli biznesu turystycznego, w tym szczególnie działalność marketingowa, przyczyniają się do rozwoju turystyki zrównoważonej? Jakie korzyści daje rozwój ekoturystyki

społecznościom lokalnym? Czy stwarza ona możliwości uratowania ostatnich na świecie ostoi pierwotnej przyrody i rdzennej kultury?

2. *Kompendium wiedzy o turystyce* / red. Grzegorz Gołębowski. – Wyd. 2. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009. – 462 s. ; 23 cm. – ISBN 978-83-01-15814-3-9. Celem tego opracowania jest przedstawienie roli i znaczenia turystyki w skali makro, w skali regionu i przedsiębiorstwa turystycznego oraz podkreślenie złożoności produktu turystycznego i sposobu zarządzania tym produktem. W nowym wydaniu uaktualniono i uzupełniono dane związane m.in. z wejściem Polski do Unii Europejskiej i przystąpieniem do strefy Schengen. Uwzględniono zmiany, jakie zaszły w światowej i polskiej turystyce w ostatnich latach. Książka adresowana jest do studentów wyższych uczelni i środowiska naukowego, menedżerów i pracowników zajmujących się obsługą ruchu turystycznego, do władz rządowych i samorządowych, a także do ogromnej rzeszy turystów.

3. *Promocja i informacja w turystyce* / Zygmunt Kruczek, Bartłomiej Walas. – Kraków: „Proksenia”, 2010. – 304 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-19-3. Publikacja dotyczy wykorzystania promocji i in-

formacji w turystyce. W części I dokonano systematyki pojęć, omówiono instrumenty i środki promocji. Osobne rozdziały dotyczą promocji miejsca docelowego – organizacji, finansowania oraz budowy marki. Zamieszczono studium przypadku realizacji strategii i kampanii promocyjnej kraju, regionu, miasta oraz atrakcji turystycznej. Część II poświęcona została informacji turystycznej od przybliżenia podstaw teorii informacji, poprzez ewolucję rozwiązań organizacyjnych aż po prezentację aktualnych tendencji w informacji turystycznej, a nawet oznakowaniu turystycznym. Książka będzie przydatna zarówno dla studentów turystycznych kierunków szkół wyższych, słuchaczy studiów policealnych, jak i dla pracowników branży turystycznej, szczególnie administracji samorządowej, wspierającej rozwój gospodarki turystycznej.

4. *Zarys wiedzy o turystyce* / Paweł Różycki. – Wyd. 2. – Kraków: „Proksenia”, 2009. – 160 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-18-6. Książka zawiera podstawowe informacje o turystyce: definicje, klasyfikacje, wykresy oraz tabele dotyczące ruchu turystycznego, uwarunkowania rozwoju, funkcje turystyki, organizację turystyki.

II. Obsługa ruchu turystycznego

5. *Etyka przewodników turystycznych i pilotów wycieczek* / red. Zygmunt Kruczek. – Kraków: „Proksenia”, 2010. – 248 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-21-6. Część I zawiera wystąpienia na temat etyki i kodeksów etycznych, od Globalnego Kodeksu Etycznego po próbę formułowania zasad etyki dla zawodu przewodnika i pilota. Część II poświęcona jest sprawom szkolenia przewodników i pilotów. Zamieszczono również ważniejsze głosy w dyskusji na temat specyfiki pracy re-

zydentów, animatorów, przewodników oraz referaty prezentujące atrakcje i produkty turystyczne Łodzi, województwa łódzkiego i świętokrzyskiego. W aneksie zebrano przykłady różnych form kodeksów etycznych.

6. *Jakość usług w pilotażu i przewodnictwie* / red. Zygmunt Kruczek. – Kraków: „Proksenia”, 2009. – 144 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-11-7. Publikacja zawiera referaty wygłoszone w czasie IV Forum Pilotażu i Przewodnictwa w Krakowie w dniach 4-5 grudnia 2008 r. Tematyką przewodnią IV. Forum była jakość usług w pilotażu i przewodnictwie. Dyskutowano o czynnikach determinujących rynek pracy przewodników i pilotów, specyficznych rodzajach przewodnictwa, nowych trendach w turystyce, a także o kierunkach nowelizacji ustawy o usługach turystycznych. Całość zamykają wnioski z obrad IV Forum.

7. *Kompendium pilota wycieczek* / red. Zygmunt Kruczek. – Wyd. 9. – Kraków: „Proksenia” 2009. – 336 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-03-2. Najpełniejszy zbiór wiedzy o pilotowaniu wycieczek, zawiera ocenę przemysłu turystycznego, zasady obsługi imprez turystycznych, omówienie problematyki prawnej, psychologicznej, medycznej turystyki, warsztatu krajoznawczego pilota, wzory dokumentów i słownik pojęć. Układ publikacji dostosowany do programu szkolenia pilotów, określonego ustawą o usługach turystycznych i rozporządzeniami Ministerstwa Gospodarki – uwzględniono zmiany wynikające z ustawy kompetencyjnej.

8. *Metodyka i technika pracy animatorka czasu wolnego* / Patrycja Litwicka. – Kraków: „Proksenia”, 2010. – 112 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-23-0. Książka

zawiera teoretyczne podstawy animacji, ocenę predyspozycji osobowościowych i organizacyjnych animatora, omawia prawne uwarunkowania zatrudnienia i pracy w animacji czasu wolnego. W osobnym rozdziale opisano przykłady pracy animatora w różnych środowiskach społecznych (animacja wśród dzieci, młodzieży i dorosłych). Autorka zaproponowała również szereg imprez, związanych z animacją wieczorową i nocną, przeznaczonych do realizacji w różnych grupach wiekowych. Zwrócono także uwagę na subiektywne i obiektywne trudności występujące w pracy animatora, wskazano różne sposoby radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych i zagrażających zdrowiu i życiu uczestników zajęć animacyjnych.

9. *Metodyka i technika pracy pilota-rezydenta* / Zygmunt Kruczek, Małgorzata Wajdzik. – Wyd. 2. – Kraków: „Proksenia”, 2009. – 208 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-09-4. W publikacji omówiono uwarunkowania prawne i ekonomiczne pracy rezydenta, nakreślono jego sylwetkę zawodową. Opisano umowy, zasady ubezpieczenia i procedury reklamacji. Zasadniczy rozdział to opis metodyki i techniki pracy pilota-rezydenta. W aneksie zamieszczono wzory stosowanych dokumentów oraz przykładową książkę hotelową.

10. *Obsługa ruchu turystycznego. Teoria i praktyka* / red. nauk. Zygmunt Kruczek. – Kraków: „Proksenia”, 2009. – 384 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-16-2. Podręcznik zalecany dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, dostosowany do programu i podstawy programowej Ministerstwa Edukacji Narodowej dla kształcenia w zawodzie technik obsługi turystycznej nr 341[05]. Z powodzeniem może być wykorzystany w szkołach wyższych na

studiach z zakresu turystyki. Publikacja jest najpełniejszym zbiorem wiedzy o obsłudze ruchu turystycznego. Zawiera najważniejsze informacje dotyczące organizacji i działania biura podróży, kultury obsługi turystów, organizacji imprez turystycznych i obsługi podróży. Omówiono elementy składające się na produkt turystyczny – bazę noclegową i gastronomiczną oraz transport. Syntetycznie zaprezentowano problematykę przewodnictwa turystycznego i pilotażu wycieczek, wiele miejsca poświęcono problematyce prawnej świadczenia usług turystycznych. Do każdego z rozdziałów załączono propozycje ćwiczeń, wzory dokumentów. Na końcu książki zamieszczono słownik terminów i pojęć stosowanych w branży turystycznej.

11. *Vademecum pilota grup turystycznych* / Grzegorz Gołembski. – Wyd. 4. – Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, 2009. – 303 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-7417-396-4. W książce, będącej już czwartym wydaniem *Vademecum*, zawarto kompleksową wiedzę niezbędną w pracy pilota prowadzącego najrozmaitsze rodzaje grup turystycznych. Jest ona adresowana do licencjonowanych pilotów, szefów i pracowników biur podróży, pracowników hoteli, przedsiębiorstw transportu turystycznego i przedstawicieli samorządów terytorialnych zajmujących się turystyką, a także do studentów specjalności turystyka i rekreacja, jako źródło istotnego uzupełnienia wiedzy objętej obowiązującymi programami nauczania.

III. **Ekonomika i zarządzanie**

12. *Biuro podróży na rynku usług turystycznych* / Elżbieta Szymańska. – Białystok: Oficyna Wydawnicza Polite-

chniki Białostockiej, 2009. – 207 s. ; 24 cm.. – ISBN 978-83-60200-66-7. Jak założyć biuro podróży, jakie są podstawy prawne działalności w turystyce, z jakich źródeł finansowania skorzystać, jak zarządzać ryzykiem i personelem oraz gdzie szukać kontaktów i wiarygodnych informacji o branży turystycznej - na te i inne pytania można znaleźć odpowiedź w tej pracy. Książka łączy wiedzę teoretyczną zaczerpniętą z literatury z wiedzą praktyczną i kierowana jest głównie do studentów szkół wyższych kierunku „turystyka i rekreacja”, uczniów szkół średnich o profilu turystycznym oraz do osób, które zarządzają biurem podróży lub zamierzają je założyć.

13. *Ekonomia i prawo w turystyce: podręcznik do nauki zawodu technik obsługi turystycznej w technikum i szkole policealnej* / Maria Wajgner, Renata Tylińska. – Warszawa: „Rea”, 2009. – 303 s. ; 17 x 24 cm. – ISBN: 978-83-7544-123-9. Podręcznik adresowany do uczniów i słuchaczy kształcących się w zawodzie technik obsługi turystycznej oraz studentów zainteresowanych podstawami ekonomiczno-prawnymi w turystyce. Książka omawia podstawowe zagadnienia z zakresu: pojęć ekonomicznych i prawnych, prawa cywilnego, prawa pracy, turystycznej działalności gospodarczej, funkcjonowania oraz finansów przedsiębiorstwa turystycznego.

14. *Finanse w przedsiębiorstwie turystycznym* / Anna Rzeczycka. – Gdańsk: Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, 2010. – 102 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-89081-28-5. Zakres przedmiotowy publikacji obejmuje: problematykę wyznaczania i realizacji celu przedsiębiorstwa, zagadnienia kształtowania wielkości i struktury funduszy finansujących działalność przedsiębiorstwa, problematykę wyzna-

czania wielkości i struktury składników majątkowych (lokowania funduszy pieniężnych) w różnych sferach działalności przedsiębiorstwa, kształtowanie płynności w kontekście zarządzania kapitałem obrotowym netto oraz generowania dodatniego wyniku finansowego. Problematyka zawarta w publikacji nawiązuje do praktyki gospodarczej, związanej z funkcjonowaniem przedsiębiorstw, w szczególności funkcjonujących w branży turystycznej.

15. *Internetowe kanały dystrybucji na rynku turystycznym* / Mirosław Nalazek. – Warszawa: „Difin”, 2009. – 152 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-7641-171-2. Książka przeznaczona dla studentów kierunków turystyki i hotelarstwa, a także praktyków zajmujących się na co dzień problematyką zarządzania marketingowego w turystyce. Zawiera wszechstronne omówienie kluczowego dla marketingu turystycznego zagadnienia wykorzystania technologii informatycznych w dystrybucji usług turystycznych oraz ich roli w strategicznym zarządzaniu przedsiębiorstwami różnych sektorów turystyki. Istotnymi walorami książki jest analiza sektorowa pośredników tradycyjnych i pośredników nowego typu oraz prezentacja licznych przykładów wspierających rozważania teoretyczne.

16. *Marketing usług turystycznych* / Adam Oleksiuk. – Warszawa: „Difin”, 2009. – 328 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-7641-026-5. Książka zajmuje się szeroko rozumianymi problemami marketingu w turystyce. Rozwój rynku usług spowodował potrzebę adaptacji marketingu do usług turystycznych. Zadaniem autora było przedstawienie podstawowych zasad marketingowych i ich zastosowania w turystyce. Podjęto próbę zdefiniowania takich zagadnień jak: historyczne uwarun-

kowania rozwoju turystyki, popyt i podaż turystyczna, specyfika marketingu usług, marketing – mix, reklama w turystyce. Na końcu każdego rozdziału zamieszczono pytania kontrolne.

17. *Produkt turystyczny : pomysł, organizacja, zarządzanie* / Jacek Kaczmarek, Andrzej Stasiak, Bogdan Włodarczyk. – Wyd. 2 zm. – Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2010. – 464 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-208-1854-3. Autorzy w interesujący sposób prezentują kluczowe zagadnienia związane z kreowaniem i organizacją produktu turystycznego, a także zarządzaniem nim. Odpowiadają między innymi na następujące pytania: co to jest produkt turystyczny i jak powstaje, kto jest jego twórcą i dla kogo jest przeznaczony, w jaki sposób kalkulować jego cenę, gdzie promować i sprzedawać produkt turystyczny, jakie badania marketingowe warto prowadzić, które strategie produktu turystycznego należy stosować. Podręcznik jest przeznaczony dla studentów, a także osób pracujących w branży turystycznej oraz pracowników administracji samorządowej.

18. *Regionalne aspekty rozwoju turystyki* / red. Mikołaj Jalinik. – Wyd. 2. – Białystok: „EkoPress”, 2009. – 310 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-924351-6-7. Zagadnienia poruszane w monografii dotyczą: ogólnych uwarunkowań rozwoju turystyki w regionie, wybranych problemów rozwoju turystyki w układzie jednostek terytorialnych, wyników badań rozwoju turystyki w regionach, wybranych problemów promocji turystyki w regionach, finansowania działalności turystycznej. Książka adresowana jest przede wszystkim do tych osób, które zajmują się szeroko pojętą działalnością turystyczną. Zawarty w niej materiał może być przydatny nie tylko do ce-

łów naukowych, ale również dla władz samorządowych, instytucji i organizacji zajmujących się turystyką, studentów, szkół ponadgimnazjalnych, policealnych i pomaturalnych, a także osób prowadzących działalność gospodarczą.

19. *Wybrane zagadnienia z ekonomiki przedsiębiorstw turystycznych* / Barbara Gołębowska. – Warszawa: Wydawnictwo Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, 2009. – 116 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-7583-067-5. W pracy zawarto najistotniejsze elementy ekonomiki przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw turystycznych, przydatne w sprawnym prowadzeniu działalności. Przedstawiono także treści związane z potencjałem przedsiębiorstw turystycznych oraz z oceną efektywności ich działania. Szczególną uwagę zwrócono na efekty ekonomiczne i mierniki oceny efektywności finansowej, poprzedzając je charakterystyką celów działalności i zasobów przedsiębiorstw turystycznych. Osobny rozdział poświęcono także kosztom działalności przedsiębiorstw, których wysokość w gospodarce rynkowej często przesądza o sukcesie firmy.

Opracowanie jest kierowane do osób studiujących zagadnienia ekonomiki przedsiębiorstw turystycznych i nauki o przedsiębiorstwie.

20. *Zachowania konsumentów na rynku turystycznym* / red. nauk. Barbara Dobiegała – Korona. – Warszawa: Wyższa Szkoła Ekonomiczna „Almamer”, 2010. – 450 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60197-94-3. Książka skierowana jest zarówno do studentów wydziałów i specjalności turystyka i rekreacja, do słuchaczy studiów podyplomowych, jak i do menedżerów oraz pracowników przedsiębiorstw turystycznych różnych rodzajów (tj. biur podróży, hoteli, restauracji, transportu itp.). Do podstawowych celów książki au-

torzy zaliczyli: wskazanie miejsca i roli nabywców i konsumentów w decyzjach przedsiębiorstw, konieczność nowego podejścia do budowy oferty turystycznej opartej na wartościach dla klientów (korzyściach), wskazanie, jakie potrzeby i oczekiwania mają obecnie konsumenci i nabywcy branży turystycznej, z uwzględnieniem klientów indywidualnych i instytucjonalnych, jak pozyskiwać, gromadzić i wykorzystywać wiedzę o klientach, co wpływa na decyzje nabywcze w sferze usług turystycznych (indywidualnych i biznesowych), jak skutecznie segmentować rynek turystyczny i jak pozycjonować oferty, jak budować satysfakcję i lojalność konsumentów i nabywców branży turystycznej.

21. *Zachowania konsumentów na rynku turystycznym* / Leszek Rudnicki. – Kraków: „Proksenia”, 2010. – 144 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-22-3. Książka zawiera przystępnie podane wiadomości o zachowaniu się konsumenta na rynku turystycznym – od teorii zachowań poprzez ich uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne oraz analizę potrzeb i procesu podejmowania decyzji. Publikacja przydatna dla studentów kształcących się w zakresie turystyki, zarządzania, marketingu oraz dla pracowników branży turystycznej.

IV. Geografia turystyczna

22. *Geografia turystyczna: podręcznik do nauki zawodu technik obsługi turystycznej w technikum i szkole policealnej*. Cz. 1 / Barbara Steblik-Właźlak, Lilianna Rzepka. – Warszawa: „Rea”, 2009. – 317 s. ; 25 cm. – ISBN 978-83-7544-125-3. Podręcznik przeznaczony dla uczniów i słuchaczy kształcących się w zawodzie technik obsługi turystycznej, kadry turystycznej oraz osób zainteresowanych zagadnieniami geograficzno-turystycznymi.

Materiał podzielono na dwie części. W części pierwszej przedstawiono: zagadnienia dotyczące geografii turystycznej oraz jej miejsce w naukach geograficznych i turystycznych; treści związane z kartograficznymi źródłami informacji geograficznej i turystycznej; charakterystykę środowiska przyrodniczego i walorów antropogenicznych Polski; zróżnicowanie regionalne pod względem atrakcyjności turystycznej; wpływ turystyki na środowisko oraz regulacje prawne dotyczące ochrony przyrody. W części drugiej będą omówione walory turystyczne Europy i wybranych części świata. Na atrakcyjność podręcznika wpływa przejrzystość i logiczny układ treści. Wartość podnoszą liczne ciekawostki, zestawienia tabelaryczne, schematy i kolorowe fotografie. Podręcznik opracowano w oparciu o podstawę programową oraz standardy wymagań egzaminacyjnych dla zawodu „technik obsługi turystycznej”.

23. *Geografia turystyki Polski : przewodnik do ćwiczeń krajoznawczych* / red. Andrzej Stasiak. – Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2009. – 256 s. ; 25 cm. – ISBN 978-83-208-1769-0. Autorzy prezentują najistotniejsze walory turystyczne polskich miast i miasteczek, uzdrowisk, sanktuariów i ośrodków pielgrzymkowych, zamków, pałaców i dworów, zabytków techniki i przemysłu, muzeów i obiektów historyczno-wojskowych. W ciekawy sposób przedstawiają także najważniejsze zagadnienia dotyczące mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych w Polsce oraz polskiej kultury ludowej. Prezentacja treści w formie przewodnika do ćwiczeń dla studentów. Każdy rozdział obejmuje opis tematu, spis podstawowej literatury oraz pytania, ćwiczenia i testy wraz z zestawem prawidłowych odpowiedzi. Książka jest przeznaczona dla wykładowców i studentów kierun-

ków związanych z turystyką, rekreacją i krajoznawstwem na wyższych uczelniach różnego typu.

24. *Kraje pozaeuropejskie : zarys geografii turystycznej* / red. Zygmunt Kruczek. – Wyd. 7. – Kraków: „Proksenia”, 2010. – 344 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-06-3. Trzecia część cyklu materiałów dydaktycznych z zakresu geografii turystycznej, zawiera opisy kontynentów i krajów pozaeuropejskich. Zawiera mapy, tabele, dane wielkości ruchu turystycznego i wpływów z turystyki oraz bazy noclegowej za lata 2006-2009.

25. *Międzynarodowa konkurencyjność regionu turystycznego* / Łukasz Nawrot, Piotr Zmysłony. – Kraków: „Proksenia”, 2009. – 176 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-12-4. Problematyka monografii odniesiona została do czterech głównych obszarów badawczych: teorii regionu turystycznego, jego międzynarodowej konkurencyjności, kształtowania produktu turystycznego ze szczególnym uwzględnieniem procesów inwestycyjnych jako podstawy rozwoju gospodarczego w ogóle oraz wybranych zagadnień z zakresu zarządzania i ich implementacji do poziomu regionu turystycznego. Publikacja polecana studentom turystyki na wszystkich uczelniach, zwłaszcza w odniesieniu do przedmiotu regiony turystyczne.

26. *Podstawy geografii turystycznej* / Waclaw Cabaj, Zygmunt Kruczek. – Wyd. 2. – Kraków: „Proksenia”, 2009. – 240 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-14-8. Wydawnictwo ma charakter kompendium wiadomości z przedmiotu „geografia turystyczna” realizowanego na studiach I stopnia kierunku „Turystyka i rekreacja”. Podręcznik jest zgodny z ministerialnymi standardami kształcenia. Może być również wykorzystywany na tych kierunkach studiów, na których turystyka i re-

kreacja występują jako specjalizacja lub specjalność uzupełniająca. W książce zawarto teoretyczne podstawy geografii turystycznej, rozdziały o kartografii turystycznej i metodologiczne zasady sporządzania opisów. W zwięzły sposób opisano regiony turystyczne Polski, Europy i pozostałych kontynentów.

27. *Polska : geografia atrakcji turystycznych* / Zygmunt Kruczek. – Wyd. 8 popr. – Kraków: „Proksenia”, 2010. – 304 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-07-0. Książka zawiera opis atrakcji i walorów turystycznych Polski. Podstawą opisu są regiony administracyjne (obecne województwa), a w ich obrębie jednostki fizjograficzne wg podziału J. Kondrackiego. Zawarte są tutaj opisy szlaków turystycznych, słownik podstawowych terminów i pojęć, liczne mapy, tabele i wykresy. (x)

28. *Strategie rozwoju turystyki w regionie* / red. nauk. Beata Meyer, Dawid Milewski. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009. – 152 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-01-15918-4. Podręcznik prezentuje ogół zagadnień związanych z tworzeniem i realizowaniem strategii rozwoju turystyki w regionie, będzie on przydatny dla osób poszukujących zarówno wiedzy ogólnej o strategii rozwoju turystyki w regionach, jak i wiedzy szczegółowej, np. dotyczącej pozyskiwania środków na rozwój turystyki, zawiera konkretne przykłady tworzenia i realizacji strategii rozwoju turystyki w regionach, a także charakterystykę strategii rozwoju turystyki w Polsce w wybranych województwach i gminach. Publikacja adresowana do studentów kierunków związanych z turystyką oraz słuchaczy studiów podyplomowych, a także do pracowników samorządów terytorialnych odpowiedzialnych za rozwój gospodarczy i przestrzenny regionu, a szczególnie za rozwój turystyki w regionie.

29. *Zagospodarowanie turystyczne* / Andrzej Kowalczyk, Marta Derek. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2010. – 400 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-01-16196-5. Książka omawia szczegółowo: podział urządzeń i usług turystycznych; podstawowe koncepcje zagospodarowania turystycznego (m.in. turystyki zrównoważonej, cyklu ewolucji miejscowości turystycznej), uwzględniając przy tym wyniki z najważniejszych opracowań polskich i światowych; wybrane problemy planowania zagospodarowania turystycznego wraz z licznymi przykładami; infrastrukturę i usługi: noclegowe, gastronomiczne, transportowe, uzupełniające oraz urządzenia i usługi paraturystyczne; zagospodarowanie ze względu na potrzeby poszczególnych form turystyki: wypoczynkowej, przyrodniczej, kulturowej, rekreacyjno-sportowej i biznesowej; przykłady zagospodarowania turystycznego wybranych ośrodków oraz obszarów turystycznych. Książka jest przeznaczona dla studentów: geografii, turystyki i rekreacji, gospodarki przestrzennej, architektury i urbanistyki oraz ekonomii.

30. *Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne* / Anna Pawlikowska-Piechotka. – Gdynia: Novae Res – Wydawnictwo Innowacyjne, 2009. – 236 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-61194-21-7. Publikacja została napisana przede wszystkim z myślą o studentach kierunku turystyka i rekreacja, niemniej jednak będzie ona przydatna również słuchaczom innych kursów obejmujących problematykę organizacji turystyki, hotelarstwa, planowania miast czy gospodarki przestrzennej. Szczególnie rozdziały poświęcone zagadnieniom zagospodarowania terenów dla sportu i rekreacji mogą być interesujące dla studentów wychowania fizycznego, a także dla przedstawicieli samorządów lokalnych. Autorka podkreśla konieczność zrówno-

ważonego rozwoju obszarów o funkcji turystycznej i rekreacyjnej, potrzebę przyjęcia takiego kierunku polityki przestrzennej, który będzie kompromisem między zaspokojeniem potrzeb turystów a zasadami ochrony środowiska przyrodniczego, społecznego i kulturowego.

V. Krajoznawstwo

31. *Krajoznawstwo : teoria i metodologia* / Zygmunt Kruczek, Artur Kurek, Marek Nowacki. – Kraków: „Proksenia”, 2010. – 264 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-20-9. Książka zawiera w części I syntetyczne ujęcie problematyki krajoznawstwa: od jego pojęcia, poprzez rozwój, rolę we współczesnym społeczeństwie do omówienia głównych jego form i kierunków działania. W części II – metodycznej – zawarto opis metod i środków stosowanych w krajoznawstwie ze szczególnym uwzględnieniem krajoznawstwa połączonego z turystyką (programowanie imprez turystycznych, warsztat krajoznawczy pilota wycieczek), inwentaryzacji krajoznawstwa oraz popularyzacji wiedzy krajoznawczej. Nowością w polskiej literaturze fachowej jest rozdział o interpretacji dziedzictwa. Publikacja przydatna dla studentów kształcących się w zakresie turystyki, pedagogiki, geografii, dla działaczy PTTK i innych organizacji społecznych oraz dla pracowników turystyki.

32. *Człowiek w podróży* / red. Jan Wiktor Sienkiewicz. – Warszawa: „Alma-mer”, 2009. – 389 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60197-82-0. Na treść oddanej do rąk czytelnika publikacji składają się trzy rozdziały: I. Antropologia podróży, II. Podróże ludzi sztuki, nauki i polityki, III. Motywy, rodzaje i funkcje podróży. Autorzy prezentują w swoich opracowaniach podróże i wędrówkę – a przez nie turystykę – w kategoriach przemian kul-

turowych i cywilizacyjnych, antropologiczno-filozoficznych, teologicznych, socjologicznych oraz osobistego zapisu i doświadczenia. Podróż i wędrówka w prezentowanych tekstach jawią się jako dwie strategie ludzkiego egzystowania (teologiczna i filozoficzna) oraz dwa alternatywne projekty turystyki.

VI. Prawo turystyczne

33. *Prawo turystyczne* / Mirosław Nesterowicz. – Wyd. 3, stan prawny na 1 marca 2009 r. – Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2009. – 244 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-7601-447-0. Książka przedstawia problematykę cywilnoprawną dotyczącą biur podróży, hoteli, podmiotów prowadzących kempingi, pola biwakowe i parkingi samochodowe, międzynarodowego i krajowego przewozu osób i bagażu, ubezpieczeń turystycznych, usług restauracyjnych. Omówiono w niej także zagadnienia prawne dotyczące uprawiania turystyki, paszportów i wiz, przejść granicznych, kontroli granicznej oraz informacji i reklamy w turystyce. W podręczniku uwzględniono liczne przepisy prawne i orzecznictwo dotyczące turystyki. Adresaci: publikacja jest skierowana do osób zainteresowanych tą problematyką, a zwłaszcza studentów prawa i administracji, szkół i studiów turystycznych oraz pracowników biur podróży, hoteli, ośrodków turystycznych, przedsiębiorstw transportowych i zakładów ubezpieczeń, a także sędziów, adwokatów i radców prawnych.

34. *Transformacje prawa turystyczne* / red. Piotr Cybula. – Kraków: „Prok-senia”, 2009. – 224 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-60789-15-5. Publikacja składa się z piętnastu rozdziałów opracowanych przez autorów reprezentujących różne ośrodki akademickie. Każdy z roz-

działów stanowi „zamkniętą” wypowiedź autorską, co oznacza, że za zaprezentowane w nim poglądy ponosi odpowiedzialność wyłącznie jego autor. Książka adresowana jest do wszystkich osób zainteresowanych prawem turystycznym, zarówno teoretyków jak i praktyków.

VII. Informatyka w turystyce

35. *Podstawy informatyki w turystyce* / Anna Lenart, Jacek Winiarski, Eugeniusz Winkowski. – Gdańsk: Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, 2010. – 193 s. ; 17 x 24 cm. – ISBN 978-83-89081-30-8. Celem opracowania jest zapoznanie studentów z podstawowymi zasadami obsługi wybranych programów, wchodzących w skład pakietu Microsoft Office 2007. Poziom zamieszczonych w materiałach wiadomości pozwala na korzystanie z nich przez osoby dopiero rozpoczynające naukę obsługi komputera, jak również tych, którzy posiadają podstawy wiedzy w tym zakresie. Autorzy mają nadzieję, iż wiedza zawarta w tym opracowaniu pozwoli studentom na zapoznanie się z pakietem najważniejszych programów Microsoft Office 2007 w stopniu wystarczającym do dalszego samodzielnego rozszerzania wiedzy w zakresie wykorzystania opisanych programów komputerowych w codziennej pracy.

VIII. Testy i zadania

36. *Testy przygotowujące do egzaminu zawodowego technik obsługi turystycznej* / Magdalena Kozicka-Dygdałowicz. – Poznań: Wydawnictwo eMPi2, 2009. – 175 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-61249-09-2. Zbiór zawiera dziewięć zestawów przygotowujących do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie technik obsługi turystycznej. Zestaw zawiera 50 zadań testowych sprawdzających wiadomo-

ści i umiejętności właściwe dla technika obsługi turystycznej, 20 zadań testowych związanych z zatrudnieniem i działalnością gospodarczą oraz jedno zadanie praktyczne. Testy zostały przygotowane na podstawie standardu wymagań egzaminacyjnych dla technika obsługi turystycznej.

37. *Turystyka : testy i pytania* / red. Zygmunt Kruczek. – Wyd. 4. – Kraków: „Proksenia”, 2010. – 192 s. ; 24 cm. – ISBN 978-83-060789-04-9. Publikacja przeznaczona dla organizatorów kursów

pilotów, wykładowców na tych kursach, kandydatów na pilotów i przewodników oraz dla nauczycieli akademickich i studentów turystyki. Zawiera ułożone tematycznie pytania testowe stosowane na egzaminach na pilota wycieczek oraz z kilku przedmiotów akademickich (m.in. podstawy turystyki, geografia turystyczna, krajoznawstwo). Zamieszczono również pytania do egzaminu ustnego, sytuacje awaryjne, zadania praktyczne i fotozagadki.

Wykaz skrótów

cm – centymetry

cz. – część

m.in. – między innymi

nr – numer

PTTK – Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze

PWN – Polskie Wydawnictwo Naukowe

r. – rok

red. – redaktor

red. nauk. – redaktor naukowy

s. – strona

wyd. - wydanie

Zakończenie

Bibliografia rejestruje 37 pozycji przydzielonych do ośmiu działów. Najwięcej podręczników notują działy: ekonomika i zarządzanie, geografia turystyczna oraz obsługa ruchu turystycznego. Działy te odpowiadają przedmiotom, którym w programach nauczania przypisano najwięcej godzin wykładowych i lekcyjnych w powyższych typach szkół. Skromniejsza liczba podręczników cechuje działy: podstawy turystyki, krajoznawstwo, informatyka, prawo turystyczne oraz testy, co może wynikać to z faktu, iż tym przedmiotom poświęca się mniej godzin wykładowych i lekcyjnych. Najwięcej publikacji z zakresu turystyki ukazuje się w wydawnictwie „Proksenia” w Krakowie, które specjalizuje się w przygotowywaniu i publikowaniu podręczników przeznaczonych do szkolenia w zakresie turystyki, m.in. są to podręczniki z geografii turystycznej, obsługi ruchu turystycznego, a także dotyczące przewodnictwa i pilotażu.

W omawianej bibliografii zamieszczono najnowsze podręczniki przeznaczone dla osób kształcących się w zawodach związanych z obsługą turystyki. Zawierają one podstawowe wiadomości z tej dziedziny, a także aktualne informacje gospodarcze, prawne i ekonomiczne jej dotyczące. Odnotowano również pozycje z testami i zadaniami do ćwiczeń.

Bibliografia

Aleziak W. (1999), *Turystyka w obliczu wyzwań XXI wieku*. Kraków.

Kruczek Z. (2009), *Kompendium pilota wycieczek*. Kraków.

Przeclawski K. (1996), *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*. Kraków.